



Полтавський державний аграрний університет
Департамент культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації
Полтавський університет економіки і торгівлі
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Стан та перспективи розвитку
рекреаційно-туристичного комплексу України:
природний, соціальний, економічний
та інноваційний аспекти»**

м. Полтава, 15 травня 2025 р.

*Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України:
природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти:
збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 травня 2025 р.)*

УДК [338.48+379.8](082)

С77

Рекомендовано до друку вченою радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 7 від 14.04.2025 р.).

Редакційна колегія

– **Безкровний Олександр Валентинович**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;

– **Городянська Лариса Володимирівна**, к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств Державного університету «Київський авіаційний інститут»;

– **Сгорова Олена Володимирівна**, к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;

– **Зоря Олексій Петрович**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;

– **Каролоп Олена Олександрівна**, к. пед. н., доцент кафедри професійної освіти, ресторанного і туристичного бізнесу Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

– **Логвін Михайло Михайлович**, к. геогр. н., доцент, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу Полтавського університету економіки і торгівлі;

– **Перерва Петро Григорович**, д. е. н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

– **Федорченко Лілія Вікторівна**, заступник директора Департаменту - начальник управління розвитку туризму, музейної справи та охорони культурної спадщини Департаменту культури і туризму Полтавської ОВА;

– **Шевчук Сергій Миколайович**, д. геогр. н., професор, завідувач кафедри геоматики, землеустрою та планування територій Полтавського державного аграрного університету.

Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України: природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 трав. 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. 222 с.

До збірника ввійшли результати теоретичних та прикладних досліджень природного, соціального, економічного та інноваційного аспектів стану та перспектив розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України. Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

ЗМІСТ

с.

Безкровний Олександр, Зоря Олексій, Єгорова Олена СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: КОНСОЛІДАЦІЯ НАУКОВЦІВ У ПОШУКАХ РІШЕНЬ (ПЕРЕДМОВА РЕДАКТОРІВ).....	8
Bastanogova Maria, Garnaga Anastasia SAFETY IN EXTREME TOURISM: PROBLEMS AND SOLUTIONS	11
Chip Liudmyla, Romanko Vladislava CAFÉ CULTURE IN TOURISM INDUSTRY	15
Акімова Емма СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ ТА ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	19
Акімова Емма СУЧАСНІ ЦЕНТРИ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ	23
Барібіна Яніна РОЗВИТОК АКТИВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	26
Безкоровайна Вікторія ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТРУКТУРА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ	31
Безкоровайна Вікторія, Рудич Алла ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ РЕСУРСИ – СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ	35
Безкровний Олександр, Євсєєв Іван ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЯК ЧИННИК СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	39
Безкровний Олександр, Лиженков Вячеслав, Завалій Олександра ТУРИСТИЧНИЙ ПОДАТОК: ПОЗИТИВНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	46

Безкоровайна Вікторія,

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Рудич Алла,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ РЕСУРСИ – СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Історико-культурні туристичні ресурси є важливою складовою туристичного потенціалу будь-якої країни, що визначає її привабливість для внутрішніх та іноземних туристів. В умовах глобалізації та посилення конкуренції на міжнародному туристичному ринку саме наявність унікальної культурної спадщини часто стає вирішальним фактором у виборі туристами напрямку подорожі. Україна володіє значним потенціалом історико-культурних туристичних ресурсів, які відображають багатовікову історію, культурне різноманіття та національну ідентичність українського народу.

На державному обліку України перебуває понад 73 тисячі об'єктів культурної спадщини, з яких близько 13 тисяч – пам'ятки архітектури та містобудування, що свідчить про багату історико-культурну спадщину країни. Проте рівень використання цього потенціалу в туристичній діяльності залишається недостатнім через низку проблем методологічного, організаційного та інформаційного характеру, серед яких – недосконалість системи статистичного обліку та моніторингу історико-культурних ресурсів.

Історико-культурні туристичні ресурси, включають матеріальні та духовні цінності, створені людством протягом історичного розвитку і здатні задовольняти рекреаційні потреби людей, сприяти відновленню та розвитку їх фізичних і духовних сил [1]. До них належать пам'ятки історії, археології,

містобудування та архітектури, мистецтва, документальні пам'ятки, а також етнографічні особливості території.

Формування історико-культурних ресурсів тісно пов'язане з історичним розвитком території, особливостями культури етносів, що населяли дану місцевість та залишили свій культурний слід. Історико-культурні туристичні ресурси виступають об'єктами комплексної туристичної привабливості, оскільки поєднують у собі естетичну, пізнавальну, історичну та автентичну цінність. Їх значущість визначається насамперед здатністю задовольняти духовні потреби туристів через можливість ознайомлення з історичною спадщиною території [2].

Процес формування історико-культурних туристичних ресурсів є тривалим і багатоаспектним, що відбувається під впливом цілого комплексу природно-географічних, історичних, соціально-економічних та політичних чинників. Історико-культурна спадщина території формується не лише завдяки матеріальним об'єктам (архітектурні споруди, археологічні пам'ятки, мистецькі витвори), а й через нематеріальні цінності (фольклор, традиції, звичаї, обряди).

Важливим чинником формування історико-культурних ресурсів є етнічний склад населення та особливості його історичного розвитку, що відображаються в специфіці культурної спадщини. На формування історико-культурних ресурсів значною мірою впливають геополітичні процеси, війни, зміни державної приналежності території, що призводить до культурних нашарувань та появи унікальних культурних симбіозів. Історико-культурні ресурси характеризуються різним ступенем атрактивності, автентичності та збереженості, що обумовлює їх туристичну цінність та потенціал для розвитку туризму [3].

Особливістю історико-культурних ресурсів є їх здатність виступати основою для розвитку різних видів туризму, передусім культурно-пізнавального, освітнього, релігійного, етнографічного. Історико-культурні ресурси мають значний потенціал для формування унікальних туристичних продуктів, оскільки відображають автентичність та ідентичність регіону. Вони сприяють

диверсифікації туристичного продукту території та підвищенню її конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг. Історико-культурні ресурси є важливим чинником формування туристичного іміджу території, оскільки надають їй унікальності та пізнавальної привабливості. Крім того, вони виконують важливу освітньо-виховну функцію, сприяючи збереженню культурної спадщини та формуванню національної ідентичності [4].

Ефективне використання історико-культурних ресурсів у туристичній діяльності потребує їх систематизації, оцінки та визначення туристичного потенціалу. Важливими аспектами оцінки історико-культурних ресурсів є їх історична та культурна цінність, автентичність, атрактивність, доступність для відвідування, технічний стан та рівень збереженості. Залучення історико-культурних ресурсів до туристичної діяльності повинно здійснюватися з урахуванням принципів сталого розвитку, що передбачає їх збереження для майбутніх поколінь [1]. Важливо розробляти ефективні механізми управління історико-культурними ресурсами, що сприятимуть їх збереженню, відновленню та раціональному використанню.

В сучасних умовах особливого значення набуває впровадження інноваційних технологій для популяризації історико-культурних ресурсів серед потенційних туристів, що включає використання віртуальних турів, мобільних додатків, інтерактивних музейних експозицій тощо [3].

Історико-культурні ресурси України характеризуються значним різноманіттям та нерівномірним розподілом по території країни, що обумовлено особливостями історичного розвитку регіонів [4]. Найбільша концентрація історико-культурних ресурсів спостерігається у західних областях України, а також у Києві, Чернігові, Одесі, Харкові, що пов'язано з їх тривалою і насиченою історією. Важливою проблемою функціонування історико-культурних ресурсів України є недостатній рівень їх збереженості та інфраструктурного забезпечення, що знижує їх туристичну привабливість.

В умовах війни особливої актуальності набуває питання збереження історико-культурної спадщини, яка зазнає руйнувань та потребує відновлення. Постає необхідність розробки та впровадження державних програм з відновлення, реконструкції та популяризації історико-культурних ресурсів, що сприятиме відродженню туристичного потенціалу України.

Список використаних джерел

1. Бялковська О. А., Оганесян С. А. Аналіз сучасного стану туристичного бізнесу в територіальних громадах Хмельниччини. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 5. С. 62-70. URL : <https://doi.org/10.5281/zenodo.14273409>.
2. Ковтун І., Юричина І. Актуальні виклики та перспективи розвитку туристичної галузі Хмельницької області. *Університетські наукові записки*. 2021. № 3. С. 81–89. URL : <https://irlykhuml.univer.km.ua/handle/123456789/338>.
3. Корольок С. Р., Малюта Л. Я. Війна як причина зміни туристичного потенціалу України: аналіз організаційно-економічних заходів із відновлення внутрішнього туризму. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 85.6. С. 139–147. URL : <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/44103>.
4. Щербакова Н. О. Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу України в умовах війни. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Історія, економіка, філософія*. 2024. № 29. С. 109–120. URL : <https://doi.org/10.32782/klj/2024.2.33>.